

2015 IN HET KORT

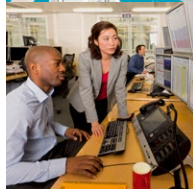
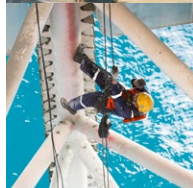
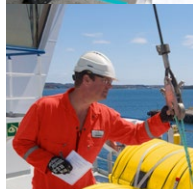
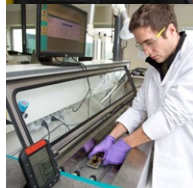
VERANDERING IS EEN CONSTATE

Stichting Shell Pensioenfonds

INHOUD

Beleidsdekkingsgraad	4
Beleggingsresultaat	6
Indexatie en premie in 2015	8
Verantwoord beleggen	9
Uitvoeringskosten	10
Communicatie & organisatie	12
ALM-studie	14
Wettelijke veranderingen in 2015	15
Shell netto pensioenregeling	15
Historisch overzicht	16

BELEIDSDEKKINGSGRAAD

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen (het geld dat het Pensioenfonds bezit) en de pensioenverplichtingen (het geld dat het Pensioenfonds nodig heeft om alle tot nu toe opgebouwde pensioenen nu en in de toekomst uit te keren).

De dekkingsgraad geeft weer of we voldoende geld hebben om die verplichtingen na te komen. Om te weten of een pensioenfonds voldoende buffers heeft om schommelingen in het rendement te kunnen opvangen, moet volgens de regels van het nieuwe Financieel

Toetsingskader (nFTK) per 1 januari 2015 naar de zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad' worden gekeken. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is hierdoor minder beweeglijk. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad worden beide eenmaal per maand gepubliceerd. Per 31 december 2015 bedroeg de dekkingsgraad 124%. De beleidsdekkingsgraad was 123%.

Vermogen

Het vermogen van het Pensioenfonds steeg met € 780 miljoen van € 25.256 miljoen naar € 26.036 miljoen in 2015.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen steeg met € 698 miljoen van € 20.385 miljoen naar € 21.083 miljoen in 2015. De belangrijkste oorzaak is de daling van de rente. Bij een dalende rente gaat het bedrag dat het Pensioenfonds nu moet voorzien om de pensioenen in de toekomst te kunnen betalen omhoog. De rente daalde in 2015 van 1,84% naar 1,66%.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het Pensioenfonds steeg met € 82 miljoen van € 4.871 miljoen naar € 4.953 miljoen in 2015. Dit komt omdat het vermogen meer steeg dan de voorziening pensioenverplichtingen van het Pensioenfonds. De lichte stijging van het eigen vermogen was gunstig voor de dekkingsgraad.

Over vermogen, verplichtingen en dekkingsgraad is meer te vinden op de website: www.shell.nl/pensioenfonds/financiering

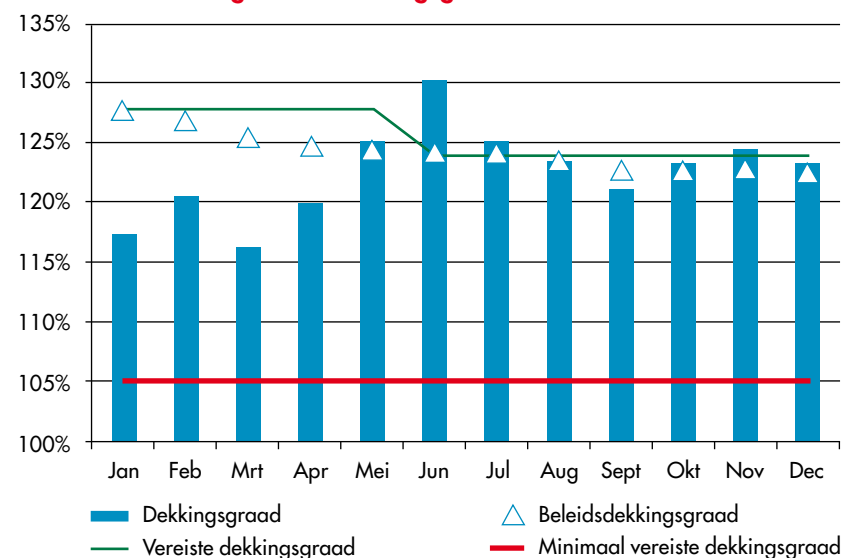
HERSTELPLAN

De beleidsdekkingsgraad bevindt zich eind 2015 boven de minimaal vereiste dekkingsgraad (105%), waardoor er geen sprake is van een dekkingstekort. Het wettelijk voor SSPF vereiste niveau is 124%. De beleidsdekkingsgraad is in 2015 onder dit vereiste niveau gedaald, er is daarom wel sprake van een reservetekort.

Pensioenfondsen moeten bij een reservetekort een herstelplan opstellen. Het Pensioenfonds heeft in 2015 een herstelplan opgesteld en ingediend bij de toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB). Het Pensioenfonds heeft een gezonde financiële opzet en de verwachting is dat het reservetekort binnen 10 jaar kan worden ingelopen zonder aanvullende maatregelen.

DNB heeft geen bezwaar gemaakt tegen het ingediende herstelplan.

Ontwikkeling van de dekkingsgraad over 2015

BELEGINGSRESULTAAT

In 2015 keerde volatiliteit terug in de financiële markten. Volatiliteit is de mate van beweeglijkheid van de koers van een aandeel of een ander financieel product. In het begin van het jaar was dit vooral het gevolg van aanhoudende zorgen over de situatie in Griekenland. Ook daalde de rente tot niveaus die nog niet eerder waren gezien (onder de 0,7% in april) om vervolgens binnen 2 maanden weer te stijgen naar rond de 1,8%.

Een betrekkelijk kleine waardedaling van de Chinese Yuan deed de markten in augustus sidderen en luidde zelfs het historisch grootste openingsverlies van de Dow Jones in. Deze onrust had tot gevolg dat de Fed (de Federal Reserve, het Amerikaanse stelsel van centrale banken) in september de rente niet verhoogde.

Een van de thema's van 2015 was de ontwikkeling in de valutamarkten. Niet alleen verloor bijvoorbeeld de Euro in waarde ten opzichte van de Amerikaanse dollar en de Zwitserse frank, maar verreweg het hardst werden de valuta van opkomende landen – en dan vooral de landen die afhankelijk zijn van de export van grondstoffen – geraakt. Zorgen over afzwakkende groei wereldwijd, en in het bijzonder in China, sterk dalende grondstofprijzen

mede als gevolg hiervan en de dreiging van een rentestijging in de Verenigde Staten legden de kwetsbaarheid van deze economieën (opnieuw) bloot. Hiernaast had het beleid van centrale banken, om de inflatie te stimuleren door hun belangrijkste beleidsrentes op of dichtbij nul of zelfs negatief vast te stellen, gevolgen in de vastrentende markten. Met voorop Zwitserland volgden ook andere overheden in de Eurozone zoals Duitsland, Frankrijk, Italië en Nederland aan wie beleggers geld moesten gaan betalen om geld aan uit te lenen (!); het rendement op deze staatsobligaties werd negatief. Dit bijzondere fenomeen deed zich uitein-

delijk ook voor in de markt van bedrijfsobligaties. De economische groei bleef (opnieuw) achter bij de verwachtingen, die wederom naar beneden werden bijgesteld.

Het Pensioenfonds behaalde over 2015 een positief beleggingsresultaat van 4,4% (2014: 13,4%). Dit is precies gelijk aan de benchmark voor 2015.

Het Pensioenfonds belegt in aandelen, vastrentende waarden en alternatieve beleggingen. In de tabel hieronder ziet u hoe de beleggingen en de in 2015 behaalde resultaten zijn verdeeld. Meer over beleggingen staat op de website: www.shell.nl/pensioenfonds/beleggingen. Gedetailleerde financiële informatie kunt u in het Jaarverslag vinden. Het Jaarverslag is ook beschikbaar op de website.

Netto resultaten en verdeling van beleggingen in 2015

De rendementen zijn na valuta-afdekking en na aftrek vermogensbeheerkosten

	Strategische verdeling beleggingen in 2015(%)	Rendement in 2015(%)		
		Pensioenfonds	Benchmark	Resultaat
Aandelen	26	7,2	5,4	1,8
Vastrentende waarden	57	0,9	0	0,9
Private equity	8	4,9	16,5	-11,6
Hedgefondsen	4	0,9	0,3	0,6
Vastgoed	5	12,9	12,5	0,4
Overige alternatieve beleggingen	1	0,4	5,7	-5,3
Overig	0	4,3	4,2	0,1
Totaal	100	4,4	4,4	0
Renteafdekking vast	0	0	0	0
Renteafdekking variabel	0	0	0	0
Totaal Vermogen/ Rendement	100	4,4	4,4	0

INDEXATIE IN 2015

Het bestuur besloot om de ingegane pensioenen per 1 juli 2015 met 0,2% te verhogen. De prijsontwikkeling over de periode maart 2014 tot maart 2015 was ook 0,2%. Daarmee is de ambitie van het Pensioenfonds gerealiseerd.

Per 1 juli 2015 is naast de reguliere indexatie geen inhaalindexatie toegekend. De in het verleden (2012) gemiste indexatie bedroeg 2,2%. Als de financiële middelen dat toestaan kan het bestuur besluiten dat in het verleden niet toegekende of slechts gedeeltelijk toegekende indexaties (gedeeltelijk) worden ingehaald. In 2014 is de helft van de in 2012 niet toegekende indexatie (1,1%) alsnog toegekend. In 2015 stond de financiële positie van het Pensioenfonds inhaalindexatie niet toe. Er resteert dus nog 1,1% van de in 2012 niet toegekende indexatie. Deze indexatie kan nog tot en met 2022 worden ingehaald, als de financiële positie van het Pensioenfonds dat toelaat. Voor deze voorwaardelijke indexatie is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. Het Pensioenfonds betaalt de toekomstige verhogingen van uw pensioen uit het beleggingsrendement. U hebt door een reeds toegekende verhoging en de verwachting voor de komende jaren niet meteen recht op verhogingen in de toekomst.

PREMIE

Het Pensioenfonds probeert zijn doel te bereiken met aanvaardbare en stabiele premies. De premies die de werkgever en de deelnemers betalen worden belegd. De hoogte van de premie van de werknemers is vastgelegd in het Reglement (Reglement VI). De premie die de werkgever betaalt, is afhankelijk van de financiële positie van het Pensioenfonds. Het bestuur bepaalt, na raadpleging van de certificerend actuaaris, de hoogte van de werkgeverspremie. In het afgelopen jaar bedroeg de werkgeverspremie 38% van de salarissom, gemaximeerd tot de pensioengrondslag van € 92.600. De premie voor deelnemers bedroeg 2% over de pensioengrondslag tot € 92.600. In 2015 bedroeg de totale pensioenpremie daarmee 40%. Ga voor meer informatie naar: www.shell.nl/pensioenfonds/financiering

Het jaarlijkse moment waarop de ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken mogelijk worden geïndexeerd is per 2016 van 1 juli naar 1 februari verschoven. Hierdoor worden de pensioenen van pensioengerechtigden en actieve deelnemers op hetzelfde moment aangepast. Ga voor het indexatiebeleid op hoofdlijnen naar de website: www.shell.nl/pensioenfonds/indexatie

VERANTWOORD BELEGGEN

Het Pensioenfonds heeft een beleid voor verantwoord beleggen en kijkt naar de bedrijfsvoering van ondernemingen waarin het investeert.

Als belegger heeft het Pensioenfonds stemrecht bij de aandeelhoudersvergaderingen van die ondernemingen. Het streeft ernaar om te stemmen bij zoveel mogelijk bedrijven waarin het belegt, behalve op aandelen van Royal Dutch Shell plc. Uit praktische overwegingen stemt het Pensioenfonds meestal op afstand, zonder aanwezigheid op de aandeelhoudersvergaderingen zelf. Als het nodig is gaat het Pensioenfonds met de leiding van een onderneming in gesprek, onder andere over het gevoerde ondernemingsbeleid, sociaal beleid en milieubeleid. Voor deze beide

activiteiten gebruikt het Pensioenfonds een gespecialiseerde dienstverlener.

Het Pensioenfonds heeft in 2015 op afstand gestemd op 5.292 aandeelhoudersvergaderingen. Bij 2.477 van deze vergaderingen werd bij één of meer besluiten tegen gestemd. Met 600 ondernemingen werd gesproken over diverse zaken, onder andere: bestuursstructuur, omgang met werknemers en de gemeenschap, gezondheid en veiligheid, kinderarbeid, corruptie, klimaatverandering en milieu-onderwerpen.

Op www.shell.nl/pensioenfonds/verantwoordbeleggen staat het 'beleid verantwoord beleggen', en rapporteert het Pensioenfonds elk kwartaal over de uitvoering van dit beleid.

UITVOERINGSKOSTEN

De uitvoeringskosten van pensioenfondsen staan bij politiek, toezichthouders, de media en het algemeen publiek onverminderd in de belangstelling. De Code Pensioenfondsen, die normen voor goed pensioenfondsbestuur bevat, kent ook een passage over uitvoeringskosten. Zo moet het bestuur in het jaarverslag rapporteren over de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling. Het bestuur geeft volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie inzicht in de uitvoeringskosten, voor zover de gegevens beschikbaar zijn. Uitvoeringskosten bestaan uit de kosten van pensioenbeheer, vermogensbeheer en de transactiekosten.

■ **Kosten pensioenbeheer** - dit zijn onder meer kosten voor de pensioenadministratie, communicatie, bestuur, financieel beheer en projecten. In 2015 bedroegen deze kosten € 208 per premiebetalende deelnemer en gepensioneerde (2014: € 223). Ten opzichte van 2014 zijn de kosten per premiebetalende actieve deelnemer/gepensioneerde dus met € 15 gedaald. De grootste oorzaak is een daling van de projectkosten en gedaalde doorbelaste kosten van het bestuursbureau.

■ **Kosten vermogensbeheer** - dit zijn grof samengevat de beheerkosten van beleggingen, waaronder prestatieafhankelijke vergoedingen, bewaarloon en kosten voor accountants en juridisch adviseurs. Transactiekosten zijn niet opgenomen in de kosten vermogensbeheer. In 2015 bedroegen deze kosten € 149 miljoen (2014: € 189 miljoen). De daling van de vermogensbeheerkosten heeft als belangrijkste reden dat de kosten van prestatievergoedingen zijn gedaald.

De vermogensbeheerkosten bestaan voor een belangrijk deel uit de (geschatte) prestatievergoeding van de investeringen in alternatieve beleggingen – private equity, indirect vastgoed en hedgefondsen. Bij private equity en indirecte vastgoed investeringen wordt de vergoeding die wordt toegekend aan een jaar mede beïnvloed door de prestatie over de verstreken totale looptijd.

Het rendement moet daarbij eerst boven het overeengekomen minimumrendement voor de investeerders

komen voordat de manager recht heeft op de prestatievergoeding.

■ **Transactiekosten** - dit zijn de kosten die gemaakt worden bij het kopen en verkopen van beleggingen. Deze kosten maken deel uit van de prijs van de beleggingen. De transactiekosten worden geschat volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie, en bedragen voor 2015 € 27 miljoen (2014 € 22 miljoen). De stijging van deze kosten is het gevolg van een hogere waarde van de aan- en verkopen van vastrentende waarden.

COMMUNICATIE & ORGANISATIE

In 2015 is de communicatie afgerond over de overgang naar de middelloon-regeling en de introductie van de netto pensioenregeling, beide per 1 januari 2015.

Communicatie

De website werd herzien en aangepast aan de wettelijke eisen uit 'Pensioen 1-2-3', met iconen en gelaagde informatievoorziening. In andere communicatiemiddelen (formulieren, individuele brieven, etc.) worden de iconen waar mogelijk ook gebruikt voor een optimale herkenbaarheid. Om de deelnemer te helpen bij het werken met de pensioen-calculator, werden vier nieuwe video's ontwikkeld en op de website beschikbaar gesteld.

Ook nieuw in 2015 waren de workshops speciaal gericht op deelnemers van 55 jaar en ouder. In het kader van duurzame inzetbaarheid, en in samenwerking met Shell HR werd op interactieve wijze op diverse locaties bij Shell in Nederland en ook online in webcasts voorlichting gegeven over de pensioenregelingen. Uit de deelnamecijfers en de feedback blijkt dat deelnemers behoefte hebben aan dergelijke sessies over de keuzemogelijkheden die zij hebben.

Samen met Shell Nederland is in een aantal sessies nagedacht over de communicatiestrategie en beleid, en de aanpassingen die daarin nodig zijn. Behoeften van deelnemers veranderen: communicatie moet meer digitaal, inter-

actief, persoonlijk en op maat zijn. Daarnaast moet de relevante informatie niet alleen simpel, overzichtelijk en makkelijk te verkrijgen zijn, maar tegelijkertijd ook aan (nieuwe) wettelijke eisen voldoen. Het komende jaar wordt dit verder uitgewerkt in concrete plannen en wordt met de implementatie daarvan gestart.

Dit alles vond plaats naast de reguliere, terugkerende communicatie-activiteiten, zoals (digitale) nieuwsbrieven en het BOP onderzoek. Voor de vierde maal werd eind 2015 het online deelnemers onderzoek 'Benchmark Onderzoek Platform' (BOP) onder actieve deelnemers en pensioengerechtigden gehouden. Het BOP onderzoek kijkt onder meer naar tevredenheid over de communicatie en dienstverlening, vertrouwen, imago en gebruikte informatiemiddelen. De scores van het Pensioenfonds lagen boven het landelijk gemiddelde en waren licht hoger dan in 2014. Het Pensioenfonds zal ook in 2016 weer deelnemen aan dit onderzoek.

Organisatie

Het Pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor Shell in Nederland en heeft zijn taken uitbesteed aan Shell Pensioenbureau Nederland (SPN) en Shell Asset Management Company

(SAMCo). SPN is aangesteld als directeur van het Pensioenfonds, zorgt voor de dagelijkse gang van zaken en onderhoudt het contact met deelnemers en pensioengerechtigden. Ook ondersteunt en adviseert SPN het bestuur over het pensioenbeleid, bij toezicht op het vermogensbeheer en op het terrein van risicobeheersing. Het bestuur is eindverantwoordelijk. SAMCo beheert het vermogen van het Pensioenfonds en adviseert het bestuur over de beleggingen. Beleggingsvoorstellen worden eerst besproken in de beleggingscommissie, daarna neemt het bestuur de beslissingen.

Het bestuur van het Pensioenfonds legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid in het voorgaande kalenderjaar, over de manier waarop dat beleid is uitgevoerd, en over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan adviesrechten.

De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Pensioenfonds. Tevens staat de raad van toezicht het bestuur met raad ter zijde. De raad van toezicht bestaat uit vier onafhankelijke externe deskundigen.

ALM-STUDIE

De ALM-studie voor de periode 2015-2017, die in 2014 is gestart, is in de eerste helft van 2015 afgerond. Bij aanpassing van de financiële opzet van SSPF is rekening gehouden met onder meer de aanpassing van de pensioenregeling per 1 januari 2015 en wijzigingen in het financiële toetsingskader die in 2015 gefaseerd in werking traden. Uitgangspunt voor het bestuur is geweest om een goed evenwicht te vinden tussen de belangen van de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en slapers, en de werkgever. De belangrijkste maatregelen zijn een daling van de premie van 45% naar 40%, en een verlenging van

de periode voor het inhalen van niet toegekende indexatie van vijf naar tien jaar. De fiscaal gefacilieerde pensioenopbouw is ondanks de lagere premie niet verslechterd. Voor het indexatiebeleid blijft gelden dat rekening wordt gehouden met alle belanghebbenden en dat de verdeling 'over de generaties heen' neutraal en eerlijk moet zijn. Het beleggingsbeleid is slechts beperkt aangepast en blijft erop gericht om naar een hogere dekkingsgraad toe te groeien. Alle beleidswijzigingen werden in de verschillende juridische fondsdocumenten verwerkt.

WETTELIJKE VERANDERINGEN IN 2015

Per 1 januari 2015 is de pensioenregeling van het Pensioenfonds veranderd, als gevolg van nieuwe wettelijke pensioenregels. De wetgever nam fiscale maatregelen waardoor de pensioenopbouw in Nederland werd versoerd. Voor Shell is het van belang om een goed pensioen te kunnen bieden. Shell heeft maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de fiscale wetgeving vanaf 1 januari 2015 biedt.

De twee belangrijkste veranderingen voor de pensioenregeling van het Pensioenfonds per 1 januari 2015 waren:

- pensioenopbouw gebeurt voortaan in de Shell middelloonregeling;
- deelnemers bouwen bruto pensioen op in deze middelloonregeling tot de fiscaal toegestane grens.

Voor deelnemers met een pensioen grondslag dat boven de fiscaal toegestane grens uitkomt, is er de vrijwillige Shell netto pensioenregeling. De fiscaal toegestane grens kan elk jaar worden aangepast. In 2015 was de grens € 92.600 en in 2016 staat deze grens op € 94.007.

SHELL NETTO PENSIOEN- REGLING

Sinds 1 januari 2015 mogen deelnemers met een pensioen grondslag dat boven de fiscaal toegestane grens uitkomt, voor het pensioen alleen nog sparen uit het netto inkomen (na aftrek loonbelasting). Dat is een maatregel van de overheid. Om deze reden biedt Shell hiervoor per 1 januari 2015 een netto pensioenregeling aan. Deze netto pensioenregeling is een zogenoemde beschikbare premieregeling. Ook dat is een wettelijke verplichting. De netto pensioenregeling wordt uitgevoerd door Shell Nederland Pensioenfonds Stichting (SNPS).

Informatie over de netto pensioenregeling staat op de website van SNPS: www.snps.nl/shell-netto-pensioen

HISTORISCH OVERZICHT

	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Actieve deelnemers	10466	10956	11327	11182	10879	10933	11517	11690	11655	11226
Ingegane pensioenen	19802	19759	19646	19584	19522	19471	19562	19554	19509	19300
Gewezen deelnemers	5779	6000	6319	6458	6717	6855	6616	6701	6639	7010
Totaal	36047	36715	37292	37224	37118	37259	37695	37945	37803	37536
Vermogen (miljoenen euro)	26036	25256	22439	21171	18247	17445	15473	10598	19257	18570
Voorziening pensioenverplichting (miljoenen euro)	21083	20385	17120	17722	16419	14183	12978	13213	10679	11256
Dekkingsgraad (%) ¹	124	124	131	119	111	123	119	80	180	165
Beleidsdekkingsgraad (%) ²	123	129								
Totaal rendement (%)	4,4	13,4	7,0	17,0	6,5	14,8	27,5	-43,3	5,9	17,3
Indexatie doorlopend pensioen (%)	0,2	0,4**	1,5	0	1,9*	0,8	0	2	1,6	1,4

¹ Vanaf 2005 wordt de dekkingsgraad berekend volgens de regels van het Financieel toetsingskader.

Vanaf 2012 wordt de dekkingsgraad berekend met de gemiddelde rente van de voorgaande drie maanden.

De daarbij gebruikte rentecurve is de zogeheten 'UFR', zoals DNB voorschrijft.

² Vanaf 2015 moet volgens de regels van het nieuwe financiële toetsingskader (nFTK) worden gekeken naar de zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden. 2014 cijfer opgenomen voor vergelijkingsdoeleinden.

* Exclusief 1,5% inhaalindexatie over 2009, verleend in 2011

** Exclusief 1,1% inhaalindexatie over 2012, verleend in 2014

'2015 in het kort' belicht enkele gebeurtenissen en cijfers over het afgelopen jaar van Stichting Shell Pensioenfonds (het Pensioenfonds). Op deze publicatie heeft geen controle door een externe accountant plaatsgevonden en er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

De maatschappijen waarin Royal Dutch Shell plc direct of indirect deelnemingen heeft, zijn afzonderlijke rechtspersonen met een eigen identiteit. In deze uitgave wordt het collectieve begrip 'Shell' gebruikt om de verschillende bij het Pensioenfonds aangesloten Shell werkgevers en joint ventures aan te duiden.